

KONKURENTSIAMET

Riigikogu majanduskomisjon
Riigikogu
Lossi plats 1a,
15165 Tallinn

Teie: 25.03.2024

Meie: 15.04.2024 nr 1-7/2024/24-021-2

Kiri edastatud digitaalselt aadressil: majanduskomisjon@riigikogu.ee

Täiendava arvamuse avaldamine

Austatud Riigikogu majanduskomisjon

Vabariigi Valitsus on algatanud Riigikogus konkurentsiseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu ([384 SE](#)) (edaspidi eelnõu), millega võetakse üle Euroopa Liidu direktiivis [2019/1 konkurentsijärelevalve tõhustamiseks \(ECN+ direktiiv\)](#) (edaspidi direktiiv) sätestatud tingimused siseriiklikku õigusesse.

Konkurentsioiguse valdkonna senist praktikat oluliselt muutva punktina näeb direktiiv ette kohustust rakendada ettevõtjate trahvimiseks muud menetlust kui kriminaalmenetlus, millest tulenevalt on Vabariigi Valitsus otsustanud selleks eelnõuga luua uue ühendmenetluse – konkurentsijärelevalvemenetluse.

Konkurentsiamet on varasemalt eelnõu osas korduvalt arvamust avaldanud ja jääb nende juurde. Küll tahame üle toonitada menetluskulude küsimuse, et seadusandjale oleks arusaadav, mida eelnõus sätestatud regulatsioon kaasa toob. Trahvimisega samas menetluskorras näeb eelnõu § 78³⁸ lg 3 ette riigi kohustuse hüvitada menetlusaluse isiku taotlusel talle Konkurentsiameti (edaspidi amet) otsuse alusel vahetult konkurentsijärelevalvemenetlusega seotud ja temal tekkinud põhjendatud menetluskulud, sealhulgas õigusabi-, tõlke- ja ekspertide kaasamisega seotud kulud, kui konkurentsijärelevalvemenetlus on lõppenud eelnõu § 78¹⁴ lõike 2 punktis 3 või 4 sätestatud alusel või on jõustunud kohtuotsus, mille kohaselt ei ole menetlusaluse isiku poolt moodustatud ettevõtja või ettevõtjate ühendus keelatud tegu toime pannud. **Sellela loob eelnõu olukorra, kus riik peab tulevikus hakkama menetlusalusele ettevõtjale hüvitist maksma ka sellistes asjades, kus rikkumist ei ole võimalik mistahes põhjustel, sh ettevõtjast endast tulenevatel põhjustel, tuvastata.**

Eelkõige peab amet probleemseks eelnõu § 78¹⁴ lõike 2 punkt 3 ja § 78³⁸ lõike 3 omavahelist koosmõju. Ameti hinnangul on igati tervitatav eelnõu § 78¹⁴ lõikes 2 punktis 3 ametile toodud võimalus jätta konkurentsijärelevalvemenetlus algatamata või lõpetada menetlus

konkurentsijärelevalvemeedet kohaldamata, kui ameti poolt varem läbiviidud konkurentsiolekukorra analüüs näitab, et konkurentsijärelevalvemenetluses tõenäoliselt ei ilmne teavet, mis võimaldab keelatud tegu tuvastada. Küll aga on probleemne § 78³⁸ lõige 3 punkt 1, mis omakorda ei ole kooskõlas eelnõu § 78¹⁴ lõike 2 punkti 3 kohta seletuskirjas tooduga, mille kohaselt on viimati nimetatud sätte üheks eesmärgiks vältida riigi ressursside kulutamist ja menetlusalustele isikutele menetluskulude tekitamist, kui asja menetlemine on perspektiivitu. Nimelt on eelnõu § 78³⁸ lg 3 punkt 1 kohaselt riik kohustatud ka perspektiivitute menetluste korral oma ressursse kulutama, sest perspektiivitus menetluses tekkinud menetluskulud tuleb selle sätte alusel ettevõtjale tema sellekohase taotluse korral hüvitada. Asja perspektiivikust aga omakorda mõjutab ettevõtja enda käitumine, sh nt võimalik kaasaaitamiskohustuse täitmata jätmine või valikuline täitmine konkurentsiolekukorra analüüsi käigus või ameti tegevuse vaidlustamine eesmärgiga tuua kaasa eelnimetatud perspektiivitu olukord.

Amet peab väga tõenäoliseks, et igas sellises asjas, kus rikkumist lõppkokkuvõttes ei tuvastata, menetluskulude hüvitamise taotlus esitatakse, kuna puudub mistahes mõistlik põhjus eeldada vastupidist. Eeltoodu võib omakorda muuta küsitavaks ka konkurentsiolekukorra analüüside tegemise ühe peamise eesmärgi (selgitada välja, kas mõne ettevõtja suhtes on tarvidust alustada konkurentsijärelevalvemenetlust) ja hilisema efektiivse konkurentsijärelevalvemenetluse läbiviimise, sest ettevõtja motiiv on igal juhul vältida enda suhtes perspektiivika konkurentsijärelevalvemenetluse läbiviimist. Viimast omakorda soodustab eelnõu § 78³⁸ lg 3 punktis 1 toodud hüvitamiskohustus. Soovimatute tagajärgede ärahoidmise seisukohast ei ole siinkohal oluline menetluskulude kandja, st kas hüvitamine toimub riigieelarvest või ameti eelarvest.

Ühtlasi ei ole eelnõu tekstist ega seletuskirjast üheselt mõistetav sellise taotluse menetluskord, mis omakorda jätab ametile siinkohal õhku küsimuse, kas perspektiivitute menetluste menetluskulude hüvitamise taotluste menetlemine, sh menetluskulude põhjendatuse hindamine, ja nende otsustega seonduvad vaidlused jäävad ameti ülesandeks. Kui see nii on, siis oleks ameti tegemist jaoks täiendava tööülesandega, millega kaasneb oluline halduskoormuse kasv. Seejuures võib juhtuda, et ainuüksi menetluskuludega kaasnevate vaidluste tõenäoline mahukus ja sellega ametile kaasnev halduskoormus hakkavad pärssima ameti ametnike võimekust keskenduda oma põhiülesandele ehk teha tulemuslikult konkurentsijärelevalvet.

Sellises olukorras ei ole ka ametil võimalik ette näha, kui palju riigi ressursse menetluskulude hüvitamiseks kuluma hakkab, kuna ametil ole kuidagi võimalik ette näha konkurentsijärelevalvemenetluste koguarvu ega ka seda, milline osa neist menetlustest otsustatakse jätta algatamata või milles otsustatakse jätta järelevalvemeede kohaldamata või võimalus ette näha missugust nõu hakkavad andma konkurentsivadokaadid menetlusalustele isikutele menetluste perspektiivikuse seisukohalt. Eelnimetatut ei ole võimalik kuidagi ka senise menetlus- ja kohtupraktika pinnalt prognoosida, sest olemasolev praktika ei arvesta olulisi erinevusi tulenevalt konkurentsijärelevalve iseloomust ning menetlussubjektist ega annaks alust järeldada, et konkurentsijärelevalvemenetluses kujuneks olukord sarnaseks.

Eeltoodust tulenevalt on amet seisukohal, et eelnõus märgitu tagajärg on ristivastupidine direktiivi eesmärgiga ja samuti liikmesriigi kohustusega tagada muu hulgas, et ameti käsutuses on piisavalt vahendeid konkurentsijärelevalvemenetlusega seotud ülesannete täitmiseks.

Ametile teadaolevalt ei vaata ka peale Ungari ükski teine direktiivi üle võtnud riik selliseid taotlusi läbi, ei otsusta menetluskulude põhjendatust ega hüvita kohtueelses menetluses menetlusalusele ettevõtjale tema tellitud õigusabi- jm menetluskulusid, mistõttu pole arusaadav vajadus tuua selline kohustus Eesti siseriiklikkuse õigusesse.

Eelnevast tulenevalt teeme ettepaneku loobuda sellisest menetluskulude hüvitamisest või kaaluda sätte sõnastamist nii nagu see oli kooskõlastusringil käinud eelnõuversioonis, lisades juurde üksnes tõlke- ja ekspertide kaasamisega seotud kulud.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Evelin Pärn-Lee
peadirektor

Mariann Avi
6672450
Mariann.Avi@konkurentsiamet.ee